

Biuletyn

**Koła Miłośników
Dziejów Grudziądza**

Rok IV: 2006

Numer 31 (105)

Data odczytu: 25.10.2006

Data wydania: 25.10.2006

Ryszard Niedzielski

Skarbowość Grudziądza do roku 2004

1. Geneza powstania Izb i Urzędów skarbowych.
Jedną z głównych przyczyn słabości Polski był przeważnie pusty Skarb Państwa. W chwili zagrożenia sejm uchwalał jednorazowy podatek. Okres szczególnego upadku naszego Państwa to stosowanie „liberum veto” (nie pozwalam), było to prawo pozwalające każdemu posłowi zerwać obrady.
2. Organizacja aparatu skarbowego rozpoczyna się od księstwa warszawskiego. Rozwój skarbowości nie odbywał się w drodze naturalnego rozwoju Państwa, gdyż historia nasza była skomplikowana. Dopiero sejm podjął uchwałę w dniu 31 lipca 1919 r. o tymczasowej działalności i organizacji aparatu skarbowego. Nastąpiło oddzielenie całkowitej administracji skarbowej od administracji ogólnej. Powstał model trójstronnej administracji, tzn.
 - Ministerstwo Skarbu
 - Izby skarbowe
 - Urzędy skarboweoraz odrębna, niezależna administracja celna (15 izb skarbowych, 344 urzędów skarbowych)
3. Traktat wersalski 28 czerwca 1919 przyznawał Polsce Prusy Zachodnie, ziemie na Górnym Śląsku (w drodze plebiscytu). Na ziemiach północnych Polski powstało województwo Pomorskie. Do województwa tego włączono Grudziądz z powiatem. Grudziądz spełniał tu poważną rolę ośrodka gospodarczego i administracyjnego.
4. Powołanie prezesa Izby Skarbowej, w drugiej połowie 1919 r. został nim Stanisław Obrzud. W dniu 3.03.1920 r. w Toruniu , w sali Hotelu Artusa odbyły się obrady z pierwszymi polskimi starostami. Obrady odbyły się w języku niemieckim, ze względu na stosunkowo dużą ilość w tym okresie niemieckich urzędników skarbowych. Na tych naradach postanowiono ulokować Izby Pomorza Zachodniego w Grudziądzu. Z lokali pozostawionych po zaborze pruskim był tylko jeden dom przy ul. Solnej 16 (obecnie rozebrany), który wymagał dużego remontu. Tam powstała kasa Urzędu Skarbowego (skarbnik Franciszek Pilech. Izba Skarbowa przy ul. Lipowej 90 oraz 2. gmach Izby Skarbowej, Akcyz i Monopolu przy niej. I prezesem Pomorskiej Izby Skarbowej w Grudziądzu został Michał Brzeski. W listopadzie 1920 r. przeniesiono kasę skarbową z budynku „Mały Kuntersztyn” do wyremontowanego budynku przy ul. Solnej 16
5. Organizacja wewnętrzna Izby Skarbowej. Prócz budynku przy ul. Solnej wynajęto od miasta 16 pokoi przy ul. Lipowej nr 29-26, oraz Sobieskiego nr 9. Wynajęto również „Dwór Kuntersztyński”. Wszystkie wynajęte pomieszczenia wymagały remontu.

Później przeniesiono Izbę Skarbową na ul. Lipową 90 (obecnie Legionów). W jednym gmachu mieściła się Izba Skarbowa Ogólna, w drugim – Izba Skarbowa Akcyz i Monopoli. Urząd Skarbowy został zlokalizowany przy ul. Sobieskiego 9, później przeniesiony został na ul. Ogrodową (obecnie Kosynierów Gdyńskich). Dyrektorem Izby został Stanisław Obrzud. Izba była zorganizowana w następujące wydziały:

- I. Wydział ogólny – kierownik Franciszek Dyl,
- II. Wydział podatków bezpośrednich – kierownik Jan Feier,
- III. Wydział rachunkowo-kasowy,
- IV. Wydział podatków pośrednich: akcyzowe, monopolowe,
- V. Wydział spraw stemplowych, spadkowych.

Ponadto kasa skarbową przy ul. Solnej 16 – skarbnik Franciszek Pilcek.

W późniejszych czasach była podobna struktura organizacyjna, tylko zmieniał się personel.

6. Aparat skarbowy w latach 1939 –1944. W czasie okupacji województwo Pomorskie włączono dekretem Hitlera z dnia 8.10.1939 r. do nowego okręgu Rzeszy „Danzig Westpeussen”. Okręg ten został podzielony na trzy regencje” gdańską, bydgoską i kwidzyńską.

Do kwidzyńskiej włączono Grudziądz z powiatem. Kierownictwo objął Kreisleiter (...) Lamperle i na tym stanowisku pozostał do końca wojny. Produkcję przemysłowego miasta przestawiono na potrzeby wojenne. Produkowano ławety do armat, skrzynki do pocisków, generatorów do samochodów, bomby głębinowe.

W Pomorskiej Odlewni i Emalierni dokonano szeregu zmian, n. p. została zlikwidowana odlewnia a w uzyskanych pomieszczeniach produkowano elementy do pocisków V-1.

7. Urząd Skarbowy w latach 1945-1950. Po wyzwoleniu powstał w Grudziądzu przy ul. Ogrodowej 1
8. Powstanie Wydziałów Finansowych w latach 1950-1983). Ministerstwo Finansów zostało powołane ustawą z 7 marca 1950 r. Wg nowego podziału kompetencje Ministerstwa Skarbu zostały przekazane Ministerstwu Finansów, a w terenie funkcję urzędów skarbowych zostały przekazane wydziałom Finansowym. Powstał Wydział Finansowy na miasto przy ul. Mickiewicza 26, na skrzyżowaniu z ul. Sienkiewicza, i Wydział Finansowy na powiat przy ul. Ogrodowej nr 1 w dawniejszym Urzędzie Skarbowym. W 1970 r. przeniesiono Powiatowy Wydział Finansowy na ul. Wybickiego 39. Na podstawie ustawy z dnia 22 listopada 1973 r. powstał Wydział Finansowy Miasta i Powiatu Grudziądza w pomieszczeniach przy ul. Wybickiego 39. W latach 1973 – 1975 reforma administracyjna ma dwustopniowy podział. Powstaje Wydział Finansowy na miasto z rejonem finansowym na były powiat. Wydział ten mieści się przy ul. Kościelnej 1.

9. 28 maja 1975 r. powstaje Okręgowy Zarząd Dochodów Państwa i Kontroli Finansowej. Część bardzo dobrych pracowników zostaje przekazana do tego zarządu.

10. Od 1 stycznia 1983 r. powstaje Urząd Skarbowy na miasto i powiat Grudziądz. Początkowo mieści się przy ul. Mickiewicza 28, później przy ul. Droga Łąkowa 25.

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisz, KMDG. Logo KMDG wykonał Grzegorz Rygielski